

Vil du ha bedøvelse?

Hvor mange ganger i uken stiller vi ikke dette enkle spørsmålet til våre pasienter?

Vi husker alle sammen tilbake til en tid da det var en ren luksus å slippe å kjenne smerten av tannlegeboret. Men er dette spørsmålet så uskyldig som det kan virke?

For en tid tilbake stod det å lese i Tidende en interessant artikkel skrevet av tannlege Jane E. Fardal. Hun omtalte et tilfelle hvor en av hennes pasienter hadde gått i ni måneder med en ledningsanestesi før anestesiens forsvant. (Tidende 2009; 119: 362–3)

Jeg skal berette om et tilfelle hvor anestesiens er blitt permanent. Jeg skal ikke gå inn på de rent anatomiske forholdene for dette er meget godt beskrevet i Fardals artikkel. Jeg skal derimot ta for meg de mer menneskelige aspekter av denne problematikken, både for tannlegen og ikke minst for pasienten, som i mitt tilfelle er det virkelige offeret.

Pasienten var en kvinne på 33 år med en delvis frembrutt 38 med perikoronitt. Pasienten fikk lokalanestesi (ledningsanestesi og infiltrasjonsanestesi) av typen Septocain forte (articain) og jeg fjernet tannen etter å ha gjort en liten oppklapping. Tannen ble heklet ut etter beskjeden benfjerning buccalt og inngrepet var av meget begrenset omfang.

Utpå ettermiddagen/kvelden skal normalt anestesiens forsvinne, men i dette tilfellet skjer ikke dette. Undertegnede kontakter nærmeste kirurgiske kompetansesenter hvor man antyder en ev. skade på n. lingualis og n. alveolaris inferior. Dette blir imøtegått av undertegnede fordi en skade var umulig ut fra inngrepets art. Tilfeldigvis var en kollega med som assistent under inngrepet, og vedkommende kunne bekrefte inngrepets enkelhet.

Neste dag var tilstanden uforandret, pasienten var mer engstelig og jeg

kontaktet da professor Hans R. Haanæs ved Odontologisk fakultet i Oslo, klinikk for oral kirurgi og oral medisin, per telefon. Haanæs stilte umiddelbart følgende konklusjon: Pasienten har vært utsatt for en neurotoksisk reaksjon av lokalanestesiens. Ikke gjør noe overilt. Pasienten må nå bare vente og håpe på at anestesiens skal gå over. Ofte vil dette skje i løpet av noen uker/måneder. Man kunne bruke en såkalt soft-laser behandling, og dette ble gjort i en lengre periode, og en tid var det en viss bedring. Om dette skyldtes laserbehandlingen eller var uavhengig av dette, vites ikke.

Pasienten har til nå prøvd både behandling hos osteopat samt elektroakupunktur uten at noe har hjulpet henne. De fagfolk som er kontaktet har intet råd i saken.

Undertegnede har vært i kontakt med professor Søren Hillerup, København fordi han har interessert seg svært for denne pasientgruppen. Han har skrevet flere artikler over temaet og undersøkt bortimot hundre pasienter med permanente skader etter lokalanestesi. Professor Hillerup kan dessverre heller ikke hjelpe, men han anmodet undertegnede til å skrive en kasuistikk i vårt tidsskrift (Den norske tannlegeforenings Tidende) for å opplyse kollegene om denne problematikken som stadig rammer våre pasienter.

På nedenstående link kan du lese om hans studie av pasienter som har fått nerveskade etter ledningsanestesi.

<http://www.bigmandental.se/docs/septocaine/biv/Hillerup2006.pdf>

Mitt pasient har i liten grad fått tilbake litt følelse i deler av det innerverte området. Hun har imidlertid skader som parestesi (tap/ending av følelse), dysestesi (smerte ved normale stimuli) og dysgeusia (endret smaksans).

Det er smertefullt å pusse tenner, bruke tanntråd og interdentalbørster.

Hun har smerter i leppe og kinn når hun er ute i kaldt vær. Hun biter seg stadig i tungen ved spising. En del av smaksevnen er borte slik at maten smaker lite. I den senere tid har hun fått en meget kraftig metallsmak i munnen, alt hun spiser smaker av metall og dette plager henne også meget.

Hun føler også at en del av hennes kvinnelighet er forsvunnet i og med at hun ikke lenger føler den samme intimiteten med munnen og tungen som intimsone.

Hva så med erstatning i dette tilfellet? Ved henvendelse til mitt forsikringselskap på den tiden, fikk jeg beskjed om å ta kontakt med NPE (Norsk pasientskadeerstatning). Det var nemlig der alle henvendelser nå skulle rettes. Fordi skaden oppsto før 01.01.09, vil pasienten bare få erstatning dersom det har forekommet uaktsomhet. Det har det ikke gjort i denne saken. Etter et års venting har nå NPE kommet med sitt svar i saken. Dermed må pasienten leve med sitt handikap uten å få noen form for erstatning.

Skaden er meldt inn til RELIS som en bivirkning av anestesimiddelet Septocain Forte® og konklusjonen fra RELIS er at det har skjedd en neurotoksisk reaksjon som følge av anestesimiddelet.

For noen år siden tok den danske tannlegeforening opp problematikken gjennom sitt fagblad Tandlægebladet. De advarte danske tannleger mot bruk av articain (Septocain og Septocain forte) til bruk som ledningsanestesi. Firmaet CMS Dental Aps saksøkte Tandlægebladet og fikk medhold i retten i at påstandene hadde skadet deres omsetning. Det var kun Legemiddelstyrelsen som hadde autoritet til å advare mot bruk av legemidler.

Se hele dommen i linken nedenfor:

http://www.tf-patientskade.dk/~media/Web/TP/Nyheder/pdf/Dom_articainsagen.ashx

Hvilke følger har så dette fått for meg som tannlege. For det første: Jeg sluttet med å bruke Septocain forte® (articain) som anestesimiddel. Og jeg kommer aldri til å bruke det igjen. Og jeg advarer alle kolleger jeg treffer mot å bruke dette legemiddel.

Hver gang jeg setter en ledningsanestesi, tenker jeg på det som

skjedde. Men jeg er tannlege, elsker mitt fag, og kan ikke tenke meg noe annet yrke. Jeg føler med denne pasienten hver eneste dag. Synes så utrolig synd på henne, og jeg vet at det er mitt ansvar, men ikke min skyld. Jeg gjorde ikke annet galt enn å bruke et godkjent bedøvelsesmiddel.

Og jeg vet at hun trolig må leve med sitt handikap resten av livet, det er vondt å vite. Jeg elsker jo denne pasi-

enten over alt i verden. Hun er nemlig min ektefelle.

*Steinar Osmundsen sr
post@torvtann.no*

Den norske distributøren og den franske produsenten av det omtalte legemiddelet er gitt anledning til å svare på innlegget i denne utgaven av Tidende. De har valgt å ikke benytte denne anledningen. Redaksjonen